

Єгорова О.В. ЦИТАТА ТА ЇЇ ФУНКЦІЇ В ХУДОЖНЬОМУ ТЕКСТІ..... 70

Theoretical and methodological problems of language research

Таскалиева А. К. ЛАТИНСКАЯ ГРАФИКА В ПОТОКЕ ИСТОРИИ..... 73

Bytsko N.I. ONOMO – SEMASIOLOGICAL RESEARCH OF MICRO-
TOPONYMY OF TERNOPIIL REGION 75

Actual problems of the translation

Hotsa Nataliia PECULIARITIES OF ENGLISH-UKRAINIAN TRANSLATION
OF EPONYMS IN CLINICAL TERMINOLOGY 79

Language, speech, speech communication

Бейсен Ж.Б., Таджибаева А.А. SPEECH ACT THEORY AS A CENTRAL
ISSUE OF LINGUOPRAGMATICS..... 83

CONTENTS 86

228634

228658

228593

228667

225979

228574

228597

228607

228657

228691

228664

228630

228635

228234

228598

228662

228594

228596

228623

228615

MATERIALS

**OF THE XIII INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND
PRACTICAL CONFERENCE**

**«PROSPECTS OF WORLD SCIENCE -
2017»**

July 30 - August 7 , 2017

Volume 3

SHEFFIELD
SCIENCE AND EDUCATION LTD
2017

Rhetoric and stylistics

Клм. Єгорова О.В.

*Харківський національний педагогічний університет імені Г.С.Сковороди,
Україна*

ЦИТАТА ТА ЇЇ ФУНКЦІЇ В ХУДОЖНЬОМУ ТВОРІ

У сучасній літературі та наукових дослідженнях цитата визначається й як точний вицяг з тексту або висловлювання, і як різновид інтертексту або синонім до цього поняття.

Виділяються декілька підходів до класифікації цитат. Так, наприклад, розподіл цитат на нейтральні й експресивні залежить від стилю тексту, в якому цитати використовуються. З'ясовано, що нейтральне цитування більш притаманне науковій літературі, в той час як експресивним є цитування в художній літературі (Полубиченко Л.В., Андросенко В.П.). За розміром і цілісністю цитати розподіляють на повні й часткові. За тими ж критеріями в окремий вид виділяється цитування, при якому цитата використовується як мовленнєва структурна формула, тобто зберігається загальне значення, але замінюються деякі компоненти (Турзик Л.М.). Меркотан Л.Й. високремлює поєну цитату, що є дослідженням відрізком тексту-джерела, закінченим у змістовому відношенні та представленим без скорочень; редуковану цитату, що є скороченням, але без втрат для загального змісту відрізком тексту-джерела, який за рахунок контексту отримує логічне завершення; та сегментовану, що представлена цитативними вставками, нерозривно пов'язаних у структурно-смыслових відношеннях, відтворених через невеликі інтервали відповідно до змістового навантаження в тексті-приймачі [1, с. 231].

Установлено, що на різних рівнях тексту цитата може бути лексичною, метричною, синтаксичною або сюжетною. Найбільш функціональною вбачається цитата, що приведена на декількох рівнях тексту одразу. У той же час лексичні цитати можуть розподілятися на – точні/у власному розумінні (точно відтворені уривки чужого тексту - присквані й леві), неточні цитати (або перефраз ування), цитати - скорочені знаки (імена, художні предикати, атрибути, «міфемас») (Минц З. Г.). Базуючись на принципах зазначеної вище типології

цитат Смирнова Т.А. визначає такі їх типи – точні (дослівне відтворення слів джерела); неточні, що вміщують «забуті», змінені та «забуті» з функцією пригадування; цитати - вислови, що можуть представляти й концентрувати складний образ художнього твору, цитати - парафрази та цитати - знаки; цитати - епіграфи; цитати - теми та слова - цитати, що можуть бути представлені авторськими неологізмами та іншим, згідно з авторським задумом [2, с. 10-11].

Крім цього, цитата розподіляється на види за типом її джерела – у залежності від авторського задуму вона може з'явитися у мовленні автора, персонажа або оповідача; за її місцем у тексті – на початку або у фіналі і т.ін. Виділяють також марковані й немарковані цитати та «цитати в цитатах» (Щаслива Н.С.). Слід відмітити, що істотною характеристикою цитат також є їх концептуальність для певного тексту, що дозволяє розподіли цитати на впізнавані й неупізнавані. Якщо читач не ідентифікує цитату, то її інтерпретація залишається неповною (Козницька К.О.). Цитати також можна розподілити на імпліцитні/ неатрибутивні та експліцитні/ атрибутивні, які читач може одразу впізнати за таким критерієм як екзема на автора або претекст.

Усі зазначені вище виявлені критерії дозволяють визначити функції цитати в тексті, зокрема художньому. Зауважимо, що функції цитат у чистому вигляді виявляються лише в окремих випадках, частіше реалізується кілька функцій одночасно, та все ж таки у своїй більшості цитата сприяє збільшенню змісту художнього твору за рахунок її інтертекстуальності.

Так, функції цитати можна розглядати з точки зору її прагматичного потенціалу та через призму її стипістичних аспектів.

Дослідженнями було виявлено такі прагматичні функції – текстоструктуруючу (цитата формує простір художнього тексту в єдине ціле, тим самим вносячи в нього новий зміст); функцію додавання нового змісту (зміст тексту - реципієнта збагачується змістом претексту); характерологічну (цитата допомагає створювати образ й описувати характер персонажу) й передбачувальну функцію (сприяє цілісності художнього тексту) [3, с. 276].

Серед функцій цитати в художньому тексті також визначаються – функція сюжетоутворення, при якій забезпечується впізнавання авторитетного прецедентного тексту читачем; функція створення можливості різнорівневого сприйняття твору (Аржанова О.К.).

У дослідженнях основними стипістичними функціями цитати визначено: інформативну, рекламну, композиційну, асоціативну, аргументативну,

характеризуючу, емоційно-оцінну, комічну, образну, а також функцію перифрази (Сабліна М.В.). Оціночна функція може бути критичною (при негативному ставленні) та емпатичною (при позитивному ставленні автора або персонажа).

У роботі Болсуновської Л.М. й Барановсі О.В. інформативна функція визначається поряд з експланативною, що слугує для уточнення, роз'яснення ідеї автора, та апелятивною, що реалізується в тих випадках, коли автор встановлює зв'язок з першоджерелом. Усі три функції разом представляють референційну функцію інтертекстуальних зв'язків у тексті [4, с. 24].

Цей перелік функцій цитати може бути доповнений філософською (наприклад, створення відчуття абсурдності буття), міфологічною та неоміфологічною функціями (Насрутдінова Л. Х.).

Таким чином, можна зробити висновок про багатоаспектність поняття цитати, існування у сучасній лінгвістичній великої кількості підходів до класифікації цитат. З'ясовано, що цитата у своєму широкому й вузькому значеннях є багатоаспектним й поліфункціональним явищем.

Література:

1. Меркотан Л.Й. Структурні типи цитат у дискурсі сучасної української прози. [Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка](#). Філологічні науки. Кам'янець-Поділ., 2015. Випуск 38. С. 229-233.
2. Смирнова Т.А. Типология и функции цитаты в художественном тексте. Автореф. дисс. по филологии, специальность ВАК РФ 10.01.08. Москва, 2005. 31с.
3. Сиренко Т.С. Прагматический аспект цитаты. Российско-украинские отношения, история, сотрудничество, конфликты: Междунар. заочная научно-практич. конф. Филология и лингвистика. Номер 6-1 (28), 2014. Том 6. С. 274-277.
4. Болсуновская Л.М., Баранова О.В. Частотность, типы и функции интертекстуальных связей в научных текстах (на материале статей из журнала «Советская геология»). Вестник Читинского государственного университета №10 (77). Филологические науки. Чита, 2011. С.21-27.